

REFERAT SANU

HILJADU GODINA OD EGZODUSA ROMA

Poštovani akademici,

Uvažene dame i gospodo,

Dragi prijatelji,

Na početku želim da izrazim zahvalnost Srpskoj akademiji nauka i umetnosti što je omogućila da se obeleži hiljadu godina od egzodusa Roma. Naročitu zahvalnost iskazujem akademiku Tiboru Varadiju, predsedniku Odbora za proučavanje života Roma SANU, koji je prihvatio predlog za obeležavanje hiljdogodišnice egzodusa Roma, i tako doprineo da se ovaj skup održi. Šire gledano, ovaj skup može se smatrati delom najavljenog ciklusa „dekonstrukcija zla“, koji je započet omažom Aleksandru Solženjcinu (1918- 2008).

Naučno je dokazano: Romi su indijskog porekla. Do egzodusa su živeli u Severnoj i Severozapadnoj Indiji.

Ali, zbog čega su napustili Indiju?

Umesto naučno - istorijskog odgovora, vekovima su se navodili mitovi i legende, od kojih se pojedini čuju i danas. Stanovište mita je *sub specie aeternitatis*, tačka na budućnost.

Istorijski odgovor se javio tek 70 – ih godina XX veka.

To su omogućila zajednička istraživanja indijskih i romskih istoričara i lingvista.

Sultan Yamin-ud- Dawla ibn- Sebektigin (2. novembar 971 – 30.april 1030), poznat kao Mahmut Ghazni, izvršio je 17 terorističko- pljačkaških pohoda na *Severnu i Severozapadnu Indiju u period od 1001. do 1027. godine*. Mahmud je bio nesumnjivo veliki vojskovođa tadašnjeg Gaznavidskog carstva, čiji centar se nalazio u Ghazni u istočnom delu Avganistana. (1)Ali - kako se pokazalo - on je bio slika i prilika onih reči koje je o njemu izrekao Hegel: „Jedan od najokrutnijih vojskovođa u istoriji čovečanstva“ .

Mahmud je napao 1001. godine Pešavar, potom 1005. Bhatiu, pa 1011. tadašnji glavni grad Pandžaba, Nagarkot, zatim 1014. sedište kralja Harše (590 – 647) Tanesar, u kojem je ubijeno više od 50. 000 ljudi!

Godinu dana kasnije, 1015. izvršio napad na Kašmir i 2. decembra 1018. stigao je u Mathuru i Vrindavan, i izvršio novi pokolj. (U tim mestima nalazilo se na stotine hinduističkih hramova , jer se, prema mitološkom predanju i verovanju, u njihovoj blizini rodio bog Krišna).

Iste godine, meta njegovog paklenog napada bio je Kanaudž, u kojem se nalazilo oko hiljadu, pretežno budističkih hramova. Hroničari su zabeležili da su muževi i očevi bacali svoje žene i decu u vatru! Oni su verovali da je to manja patnja od one koju bi doživeli od Mahmuda Ghaznija i njegovih sledbenika.

Al Utbi (961- 1040), lični sekretar Mahmuda Ghaznija, opisao je masakre u Tanesaru i Mathuri. Od krvi „kuffara“, „bezbožnika“, (2) , voda u reci Gagar koj protiče pored Tanesara, bila je nedeljama krvlju obojena. Preživeli nisu mogli da dodju do vode, jer je i vodovodna mreža bila oštećena a bunari otrovani!

Mathura je bila polivena naftom i zapaljena. Vatra je gorela više od 20 dana i noći.

Na kraju svoga izveštaja, al - Utbi je napisao: „Da je hvaljen Alah koji je priredio tako veliku čast i slavu nama muslimanima!“

Drugi, kratki, izveštaj o tim pokoljima potiče od slavnog persijskog naučnika al-Berunija (973 – 1050), koji je bio pratilac svoga mecene Mahmuda. „Hindusi su postali kao atomi prašine koja je rasejana u svim pravcima...“

U nameri da sedište njegovog carstva, Ghazni, postane takmac velikim gradovima centralne i zapadne Azije, Mahmud je dovodio iz Indije veliki broj zanatlija i gradjevinara. On je bio impresioniran Mathurom (danas Mutra): „Tamo ima hiljadu gradjevina tako čvrstih kao što je bila vera vernika. Nema sumnje da je bilo potrebno potrošiti mnogo miliona dinara da bi ova varoš bila ovako izgradjena. Najmanje dve stotine godina je potrebno da bi se nešto slično tome moglo izgraditi .

Nakon razaranja i pustošenja Tanesara, Mathure i Kanaudža, Mahmud je 1022 upao u Gvalior, koji se nalazi u Madja Pradešu, a 1023 u Kalindžar, koji je na teritoriji Utar Pradeša.

U Gvalioru je u periodu o X do XII veka vladala dinastija Tamara, koja je od velikog značaja za izučavanje srednjovekovne istorije Roma i njihovog egzodusa. Tamari su bili na vlasti još u Harijani i Delhiju. Druga grupa poreklom iz Madja Pradeša su Mandova. (Interesantan je onomastički podatak da je naziv za Rome u Srbiji „Mandov“, „Mandovi“. Najzad, mada ne i poslednje, to je grupa Gopi. O Gopima ili Goptima, koji su živeli pretežno u Hrvatskoj, pisao je Rade Uhlik).

Razaranje Somnata 1025. godine – o čemu su pisali mnogi istoričari, medju njima i američki filozof i istorčar Vilijam Durant (1885 – 1981) - predstavlja neopisivo varvarstvo. Po Durantovom mišljenju, terorističko-pljačkaški pohodi Mahmuda Ghaznija su jedan od najstrašnijih događaja i krvoprolića u istoriji čovečanstva. To je bilo nevidjeno varvarstvo, koje je trijumfalo nad civilizacijom, napisao je Durant.

O tome je pisao takodje indijski istoričar svetskog glasa Rameš Čandra Madžumdar (1888 – 1980).

Mahmud Ghazni je takoreći sve do svoje smrti 30. aprila 1030. vodio ratove. Na bojnopolju , kako se smatra, dobio je malariju, koja je izazvala tuberkulozu. Tako je završio svoj život. Vrata na grobnici u kojoj počiva u Mauzoleju u Ghazni ukrašena su opljčkanim komadima, ukrašenim zlatom, iz Somnata, hrama u čijem je razaranju Mahmud lično učestvovao.

Indijski istoričar Kišori Saran Lal (1920 – 2002), uz pomoć demografa i statičara, napravio je bilans: u periodu od 1000. do 1500. godine ubijeno je 80 miliona Indusa. To je najveći holokaust u svetu. Temelj i prvi sprat te „grobnice“, u kojoj se nalazi krv i pepeo mnogih Roma, stvorio je Mahmud Ghazni.